

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 1 2 1 9 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK NA NARODNO MEŠANEM OBMOČJU V PREKMURJU

Izpitna pola 1

A) Bralno razumevanje

B) Razčlemba neumetnostnega besedila

Ponedeljek, 29. avgust 2011 / 90 minut (30 + 60)

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov, dela A in dela B. Časa za reševanje je 90 minut. Priporočamo Vam, da za reševanje dela A porabite 30 minut, za reševanje dela B pa 60 minut.

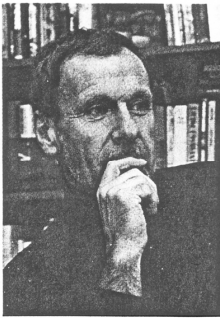
Izpitna pola vsebuje 9 nalog v delu A in 13 nalog v delu B. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 70, od tega 20 v delu A in 50 v delu B. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov (možnost odbitnih točk zaradi jezikovnih napak).

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 3 prazne.

Priloga: Viki Grošelj: Daj znamka!, Viva, julij 2010

Viki Grošelj

K O L U M N A

Daj znamka!

1. »Meje mojega jezika so meje mojega sveta.« Na to znano misel Ludwiga Wittgensteina sem se večkrat spomnil na svojih potovanjih po bolj oddaljenih, eksotičnih predelih našega planeta. Na odpravah ali potovanjih od Sibirije, Nepala, Kirgizije, Tibeta do Aljaske, Afrike in Nove Zelandije sem dostikrat naletel na domačine, ki niso znali govoriti nobenega drugega jezika kot svojega. Toda vedno sem se, če so le bili tudi oni za to, s pomočjo mimike in gibov rok zlahka sporazumel z njimi.
2. Z vprašujočim pogledom in značilnim gibom roke proti ustom ter njihovim prikimavanjem ali odkimavanjem sem izvedel, ali lahko dobim kaj hrane. Ko sem se najedel, sem pod glavo položil roki in izvedel, ali lahko pri njih prespim. Ogledovali smo si različne predmete, jih poimenovali vsak v svojem jeziku, potem pa so oni skušali ponoviti besedo v mojem jeziku, jaz pa v njihovem. Če mi je uspelo, sem bil deležen odobravaljočega kimanja in začetna nezaupljivost ter zadržanost sta se hitro razblinili. Res je, da so me po kakih takih daljših pogovorih malo bolele roke, vendar smo se vse pomenili in dogovorili. Ko pa se naučiš še tri, štiri besede jezika domačinov, tvoj trud sprejmejo z veliko naklonjenostjo in takoj postaneš tako rekoč njihov.
3. Na splošno imam občutek, da smo Slovenci v teh komunikacijah preveč zadržani. Celo če svetovne jezike, angleščino, francoščino, španščino in druge, dobro obvladamo, komuniciramo le minimalno, v strahu, da bomo naredili kakšno napako in se osramotili. Takšna bojazen se mi zdi povsem odveč, saj nismo na izpitu iz jezika na fakulteti, ampak skušamo navezati stik s tujci, v želji po sporazumevanju. Seveda včasih pride do komičnih nerodnosti in zapletov, ki pa poskus komunikacije le popestrijo.
4. Prijateljica Carole, simpatična Angležinja, ki veliko potuje in dobro govori več svetovnih jezikov, se prav v vsaki deželi, ki jo obišče, trudi govoriti v jeziku domačinov. Tako je bilo tudi pri nas, ko je bila na dopustu v Kranjski Gori. Napisala je nekaj razglednic, se pozanimala, kako se po slovensko reče, da potrebuje še znamke, in se na pošti postavila v vrsto pred okence. Ves čas je v mislih ponavljala besede, ki jih mora uporabiti. Vrsta je bila verjetno precej dolga, tako da se ji je kakšna beseda izmuznila iz glave. Ko je končno prišla na vrsto, je uslužbenki odločno rekla:
»Daj znamka!«
Osupla uslužbenka ji je nekako ustregla, vendar je Carole po izrazu na njenem obrazu dobila občutek, da ni šlo vse po načrtu. Ko nam je razlagala, kako je opravila, je sprožila salve smeha, kar pa ni prav nič vplivalo na njene poskuse, da bi se skušala tudi v prihodnje sporazumovati v jeziku domačinov.
5. Sam sem nad njeno željo po taki komunikaciji navdušen. Tudi zato, ker med dvema, ki se želita sporazumeti, kakšna narobe postavljena ali izrečena beseda ne bo nobena ovira. Še toliko bolj, ker se mi večkrat dogaja, da se ure in ure pogovarjam in dogovarjam s Slovenci. In čeprav vsi govorimo isti jezik, na koncu kar malo razočaran spoznam, da se nismo zmogli zmeniti prav nič.

Prazna stran

A) Bralno razumevanje

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Kaj je tema besedila?

(1 točka)

2. Kako je z besedilom povezan naslov in zakaj se je tvorec besedila odločil zanj? Odgovorite v eni povedi.

(3 točke)

3. V katerih okoliščinah je nastalo izhodiščno besedilo? Tvorca in naslovnika besedila napišite na črto.

(1 točka)

4. Ali so naslednje trditve v skladu z vsebino izhodiščnega besedila? Obkrožite črke pred trditvami, ki ustrezajo vsebini izhodiščnega besedila.

- A Človek se lahko sporazumeva tudi s pomočjo mimike in gibov rok, čeprav ne zna jezika sogovornika.
- B Svetovni popotniki obvladajo vsaj tri svetovne jezike, da se lahko na potovanjih sporazumevajo z domačini.
- C Slovenci smo v komunikaciji s tujci preveč zadržani.
- Č Če ljudje govorijo isti jezik, še ne pomeni, da se tudi razumejo.
- D Slovenci se radi sporazumevamo z mimiko in s kretnjami.
- E Uslužbenka pošte je bila ogorčena nad znanjem slovenščine Angležinje Carole.

(3 točke)

5. Naslednja trditev, povezana z razmišljanjem Vikija Grošlja, ni pravilna. Popravljeno trditev zapišite na črto.

Viki Grošelj je na potovanjih in odpravah od Sibirije do Nove Zelandije naletel na domačine, ki so zelo dobro znali govoriti angleški jezik.

(3 točke)

6. Kakšno je sporočevalčevo ubeseditveno stališče? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom in izbiri utemeljite z izpisom dveh besednih zvez.

- a) objektivno
- b) subjektivno

Izpis besednih zvez: _____

(3 točke)

7. V katero besedilno vrsto spada izhodiščno besedilo? Podčrtajte ustrezno.

oznaka osebe / ocena / komentar / esej / kolumna / predstavitev izdelka / poročilo

(1 točka)

8. Kakšno vlogo ima nebesedna prvina v izhodiščnem besedilu? Odgovor utemeljite v eni povedi.

(1 točka)

9. S kratko besedno zvezo določite podtemo vsakega odstavka.

1. odstavek: _____

2. odstavek: _____

3. odstavek: _____

4. odstavek: _____

5. odstavek: _____

(4 točke)

B) Razčlemba neumetnostnega besedila

Pozorno preberite priloženo besedilo in rešite naloge.

1. Kateri način razvijanja teme prevladuje v drugem odstavku?

(1 točka)

2. Iz povedi izpišite v preglednico zaimke in jih poimenujte (določite vrsto) ter pripadajoči sklon.

Ogledovali smo si različne predmete, jih poimenovali vsak v svojem jeziku, potem pa so oni skušali ponoviti besedo v mojem jeziku, jaz pa v njihovem.

IZPIS ZAIMKA	POIMENOVANJE/VRSTA	SKLON

(7 točk)

3. V besedilu imamo tudi dva primera prevzetih osebnih imen. Izpišite ju.

a) Izpis: _____

b) Kako po pravilih slovenskega pravopisa zapisujemo tuja osebna lastna imena?

(4 točke)

4. Ali je zapis zemljepisnih lastnih imen Sibirija, Kirgizija, Afrika, Aljaska, Nova Zelandija pravopisno pravilen? Obkrožite DA ali NE in svojo izbiro utemeljite v eni povedi.

DA NE

Utemeljitev: _____

(3 točke)

5. Kdo bi najverjetneje izrekel naslednje misli o jeziku. Na črtice pred posamezne izjave zapišite številko najverjetnejšega sogovorca.

_____ Z vprašujočim pogledom in značilnim gibom roke proti ustom sem povprašal domačine, ali lahko dobim kaj hrane.

_____ Jezik je govorni organ v ustni votlini. Pri njem ločimo konico ali apeks, hrbet ali dorzum in koren ali radiks.

_____ Jezik je sestav znamenj za besedno sporočanje. Ta sestav tvori pomensko-razločevalna in pomenonosna stran.

_____ Ti imaš pa res dolg jezik!

_____ Kdor jezik špara, kruha strada.

_____ Leposlovce imamo navadno za najboljše uporabnike jezika, ki s pomočjo metafor dosegajo večpomenskost besedila, in očarajo bralca s svojo prefinjeno izraznostjo.

_____ Danes bomo spoznali jezikovno asimilacijo. No, Geza, ali mi lahko poveš, kako ti razumeš pojem asimilacija.

_____ Meje mojega jezika so meje mojega sveta.

- 1 profesorica slovenščine med pogovorom o družbeni vlogi jezika
- 2 literarni zgodovinar
- 3 babica, ki z bogastvom pregovorov vzgaja svojega vnuka
- 4 užaljena prijateljica
- 5 jezikoslovec
- 6 popotnik, ki pripoveduje o sporazumevanju z domačini
- 7 biolog med predavanjem o zgradbi jezika
- 8 znana misel Ludwiga Wittgensteina

(4 točke)

6. Povedi zanikajte in jih zapišite v celoti.

Carole je po izrazu na njenem obrazu dobila občutek, da je šlo vse narobe.

Sam sem nad njeno željo po taki komunikaciji navdušen.

(2 točki)

7. Podčrtajte jedra naslednjih besednih zvez:

nobenega drugega jezika kot svojega

deležen odobravočega kimanja

po kakih takih daljših pogovorih

na izpitu iz jezika na fakulteti

(4 točke)

8. Razložite pomen stalne besedne zveze »salve smeha«, kot je razviden iz izhodiščnega besedila. S katero sopomensko besedno zvezo bi jo lahko nadomestili?

(4 točke)

9. Tvorite tri enostavčne povedi, v katerih bo imela beseda jezik stavčnočlensko vlogo

– osebka: _____

– povedkovega določila: _____

– desnega neujemalnega prilastka: _____

(3 točke)

10. Utemeljite rabo vejic v povedi:

Celo če svetovne jezike, angleščino, francoščino, španščino in druge, dobro obvladamo, komuniciramo le minimalno.

Utemeljitev: _____

(3 točke)

11. Ali so v naslednji povedi vejice pravilno postavljene? Obkrožite DA ali NE in svojo izbiro utemeljite tako, da grafično predstavite stavčno sestavo (S-strukturo) povedi. Določite tudi vrsto odvisnikov.

Napisala je nekaj razglednic, se pozanimala, kako se po slovensko reče, da potrebuje še znamke, in se na pošti postavila v vrsto pred okence.

DA NE

Grafični prikaz stavčne sestave povedi (S-strukture) in vrste odvisnikov.

(5 točk)

12. Iz zadnjega odstavka izhodiščnega besedila izpišite naklonska glagola. Pojasnite, ali je njuna raba pravilna.

Izpis naklonskih glagolov: _____

Utemeljitev rabe: _____

(3 točke)

13. Kako so med seboj pomensko (informacijsko) in oblikovno povezane izpisane povedi iz 5. odstavka izhodiščnega besedila?

Slovenci smo v komunikacijah preveč zadržani. Celo če svetovne jezike dobro obvladamo, komuniciramo le minimalno, v strahu, da bomo naredili kakšno napako in se osramotili. Takšna bojazen se mi zdi odveč, saj skušamo le navezati stik s tujci in se z njimi sporazumevati.

- a) Na črto napišite dva podatka, ki se v vseh povedih ponovita.

- b) Iz navedenih povedi izpišite primere za naslednje načine poimenovanja ponovljenega podatka.

Dobesedna ponovitev: _____

Ponovitev s pozajmljanjem: _____

Ponovitev z glagolsko obliko: _____

Ponovitev s sopomenko: _____

Ponovitev z opisom ali s parafrazo: _____

(7 točk)

Prazna stran

Prazna stran